

Інтернет буде все глибше проникати в українську дійсність, стимулюючи тим самим інтерес і до кібер-фемінізму і до інших жіночих, профеміністських практик. Це буде сприяти подальшому вирівнюванню гендерного дисбалансу в країні, руйнуванню гендерних стереотипів, боротьбі з проявами сексизму, в тому числі і на державному законодавчому рівні.

Література

1. Людмила Андрушко Гендерні стереотипи в українській телерекламі Вісник Львівської національної академії мистецтв. Вип. 23 URL:https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/23/42.PDF
2. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони проявів сексизму у суспільстві від 15.01.21. URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70830
3. Поліна Вернигор Кіборги в цифровому світі, що не мають гендеру та статі : що таке кіберфемінізм. URL: <https://bit.ua/2021/03/shho-take-kiberfeminizm/>
4. Мацюпа К. Модний сексизм у мережі URL:<https://povaha.org.ua/modnyj-seksyzm-u-merezhi/>
5. Найпопулярніші соціальні мережі в Україні та країнах світу у 2020 URL:<https://uaspectr.com/2020/06/23/najpopulyarnishi-sotsialni-merezhi-v-ukrayini-ta-krayinah-svitu-2020/>
6. Запобігання та боротьба з сексизмом. Рекомендація CM/Rec(2019)1 прийнята Комітетом міністрів Ради Європи 27 березня 2019 року. URL:<https://rm.coe.int/cm-rec-2019-1-on-preventing-and-combating-sexism-ukr/1680968561>

Балабай Д.О.

Науковий керівник: старший викладач кафедри філософії і ППП

Ткаченко І.В.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СМОРОЗВИТКУ І САМОВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Стрімкі зміни в соціально-економічному житті нашого суспільства вимагають кардинальних змін в духовно-психологічному вигляді людей. Сьогоднішні випускники закладів початкової професійної освіти повинні мати навички самоорганізації, здатністю самостійно вчитися, умінням встановлювати пріоритети в досягненні своїх вершин, ставити оперативні та стратегічні цілі і добиватися їх досягнення, що передбачає підвищення якості основної складової процесу навчання – навчальної діяльності.

У зв'язку з цим багато питань розвитку особистості в освітньому процесі навчального закладу в цілому і в навчальній діяльності зокрема потребують додаткового дослідження.

Таким чином, актуальність даної проблеми визначається наступним:

– соціальним замовленням суспільства на особистість, здатну до саморозвитку, актуалізації своїх можливостей в умовах динамічно мінливої реальності;

– необхідністю створення психолого-педагогічних умов і адекватних засобів, що сприяють саморозвитку особистості учня.

Головна вимога до сучасної освіти – його гуманістична орієнтація, погляд на людину як на основну цінність, спрямованість на розвиток особистості. При такому підході будь-які форми, методи, технології освіти є не самоціллю, а розглядаються в контексті однієї з основних завдань освіти – забезпечити максимально сприятливі умови для саморозвитку особистості.

Рушійними силами саморозвитку є внутрішні суперечності особистості як суб'єкта діяльності, що виникають між цілями, завданнями і існуючими для їх досягнення засобами, між прагненнями і можливостями для їх задоволення, між тенденціями до мінливості і до сформованими стереотипами, між старим і новим у житті людини [3]. Для того щоб процеси саморозвитку стали домінуючими в психічному розвитку, необхідна організація трьох груп умов:

1. Усвідомлення особистістю цілей, завдань і можливостей свого розвитку і саморозвитку.

2. Участь особистості в самостійній і творчій діяльності, певний досвід успіху й тренінг досягнень.

3. Адекватні стиль і методи зовнішніх педагогічних впливів: умов навчання і виховання і укладу життєдіяльності [2].

В цілому під методами здійснення процесу саморозвитку слід розуміти способи впливу на самого себе, спрямовані на самозміну.

Потреба в самореалізації підлітків задовольняється через боротьбу за незалежність. Тому одна з головних цілей у створенні умов для саморозвитку особистості – це запуск мотиваційно-потребнісного механізму «самості» особистості учня. Необхідно формувати у учнів уявлення про способи і засоби самовиховання, надавати їм педагогічну підтримку, розвивати здатність оцінювати свої можливості і здатність до співпраці. Формувати цілепокладання, розвивати вміння вирішувати проблеми, вибирати та використовувати сучасні засоби і способи їх вирішення. Активізувати саморозвиток особистості учня дозволяє психолого-педагогічний супровід. Це особливий вид гуманітарного супроводу освітнього процесу, де сутнісною характеристикою є взаємодія учнів, педагогів і психологів, що створюють умови для саморозвитку, самоактуалізації [1].

Зміст і форми роботи з організації самовиховання можуть бути найрізноманітнішими. У цілому організація самовиховання здійснюється за трьома основними напрямками. До них відносяться:

– формування думки учнівського колективу про необхідність і користь самовиховання;

– надання допомоги учням у з'ясуванні сутності самовиховання, його методів та шляхів здійснення;

– практична допомога учням у розробці програм самовиховання та їх реалізації [4].

З питань самовиховання необхідно проводити етичні бесіди, виносити ці питання на обговорення учнівських зборів, присвячувати зустрічі з відомими людьми і т.д.

Однак не можна обмежувати цю роботу тільки організацією пізнавально-просвітницької діяльності учнів і роз'яснювальними заходами. Не менш важливою її формою є надання практичної допомоги учням у самовихованні. З цією метою корисно обговорювати, як потрібно ставити цілі самовиховання з подолання тих чи інших недоліків у поведінці та характері, як використовувати методи самопереконання, самонавіювання, самопримусу і інші в роботі над собою. В цілому слід сказати, що самовиховання виступає як важливий засіб розвитку та особистісного формування учнів лише за умови, якщо педагоги звертають належну увагу на його організацію і в стані вміло і грамотно його направляти [1].

Практика показує, що учні починають займатися самовихованням тільки тоді, коли вони вже віддають собі звіт у своїх діях і вчинках, коли у них виробляється здатність до самооцінки, до осмислення своїх позитивних і негативних якостей і виникає потреба у власному вдосконаленні. Зазвичай це відбувається в підлітковий період. Для спонукання до самовиховання велике значення має формування в учнів суспільних ідеалів. З цією метою в навчальному закладі необхідно здійснювати змістовне і дієве громадське виховання, формувати в учнів громадянські і моральні якості. У стимулюванні до самовиховання істотне значення мають претензії особистості на визнання свого місця в колективі. Ці домагання потрібно підтримувати і розвивати, щоб кожен учень міг завоювати повагу та авторитет серед своїх товаришів.

Важливим фактором спонукання учнів до самовиховання є внесення в їх роботу, і особливо у проведення позакласних заходів, атмосфери змагальності. Участь у суспільно корисній та культурно-масовій роботі створює безліч ситуацій для цієї змагальності в вигадці, у вправності, у трудових справах, художньо-естетичному творчості, у професійній майстерності. Багато стимулів, що спонукають підлітків до самовиховання, містять в собі здорові

дискусії на моральні теми і критика в учнівському колективі, принципова оцінка недоліків у поведінці та характері окремих учнів. Психологічні механізми впливу цих факторів на стимулювання учнів до самовиховання полягають у тому, що вони збуджують у них переживання внутрішніх протиріч між досягнутим і необхідним рівнем особистісного розвитку і викликають потребу в роботі над своїм вдосконаленням.

В основі самовиховання полягає принцип випереджаючого відображення у свідомості людини тих дій і вчинків, які він збирається зробити, визначення тих рис і якостей, які він має намір виробити у себе. Одночасно з цим потрібно скласти детальну програму самовиховання і визначити те, чого конкретно необхідно досягти. Програми в міру набуття досвіду самовиховання, природно, повинні ускладнюватися і ставати більш довготривалими.

Намічаючи програму самовиховання, необхідно також визначити її методи. Найважливішими з них є наступні:

- самопереконавання;
- самозобов'язання;
- самокритика;
- емпатія;
- самопримус (самонаказ);
- самопокарання та ін [3].

Метод самопереконавання. Сутність його полягає в тому, що учень, виявивши свої недоліки, наприклад невміння тримати своє слово, переконує себе в необхідності зжити цей недолік, при цьому не можна обмежуватися тільки уявним самопереконаванням.

Метод самонавіювання. Його суть полягає у тому, що людина сама прагне впливати на власну психіку і почуття, сам, як правило, вголос вселяє собі, як він буде вести себе або яких дій не буде робити.

Самозобов'язання. Цей метод за своєю сутністю близький до методу самопереконавання. Суть його полягає в тому, що учень, який вирішив подолати

у себе той чи інший недолік або виробити якусь позитивне якість, наприклад акуратне виконання домашніх завдань, бере на себе зобов'язання не проявляти поспішності, добре обмірковувати порядок виконання заданих викладачем вправ, щоб не допускати помилок і поправок.

Метод самокритики. Сутність його в тому, що учень, який виявив у себе той чи інший недолік і поставив перед собою мету зжити його, піддає себе самокритики з тим, щоб мобілізувати свої вольові зусилля до його якнайшвидшому подоланню. Подібну самокритику потрібно практикувати до того часу, поки не буде досягнута поставлена мета.

Метод емпатії, або уявного перенесення себе в становище іншої людини, співпереживання його почуттів. Сутність його полягає в тому, що в процесі самовиховання учень виробляє у себе позитивні якості та долає негативні, ставлячи себе в положення іншої людини, співпереживаючи його почуттів, і таким чином спонукає себе до самовдосконалення [2].

Самопримус, або самонаказ. Це дуже дієвий метод самовиховання. Він застосовується в тих випадках, коли учень визначив ті чи інші правила поведінки, але не виявляє достатньої сили волі у дотриманні даного правила.

Метод самопокарання. Як випливає з його назви, він застосовується тоді, коли в процесі самовиховання людина робить ті або інші відступи від намічених їм самим правил поведінки.

Викладене свідчить, що якщо уявити процес самовиховання в цілому, то в його структурі можна виділити наступні компоненти:

- критичний аналіз, оцінка своїх недоліків і постановка конкретної мети самовиховання;
- розробка програми самовиховання;
- визначення його методів;
- аутотренінг, тобто безпосередня робота особистості над собою;
- самоконтроль.

Література

1. Антонова Н. О. Професійно важливі якості та адаптація до професії психолога / Н.О. Антонова // Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. Психологія. – Х., 2004. – Вип. 13. – Ч. 1. – С. 13–25.

2. Балка В.В. Психологія праці особистості: Навчально-методичний посібник. – К.-Кременчук: П.П Щербатих, 2006. – 76 с.

3. Бондарчук О.І. Загальна психологія / О.І. Бондарчук, О.Л. Туриніна. – К.: Логос, 2004. – 140с.

4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» - 2-ге вид., перероб. і доп. / укладач О.С. Юрков. – Мукачєво: МДУ, 2018 - 187 с.

Безрідна О.В.

Науковий керівник: старший викладач кафедри філософії і ППП

Сук О.Є.

ЗА ЧИЙ КОШТ ПРОВОДЯТЬСЯ СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Соціологія – це царина знання, яка може багато дати кожній людині, незалежно від її фаху. Соціальна інформація завжди була дуже важливою, оскільки вона є інформацією про людські погляди, зокрема про те, якими вони бувають, від чого залежать та на що впливають.

Вивчення громадської думки – це одна з найважливіших суспільних функцій, пов'язана з соціальною рефлексією. За допомогою опитувань громадської думки суспільство дізнається саме про себе, бачить свої проблеми, досягнення тощо. Мета опитувань громадської думки – це виявлення поширених точок зору різних груп населення з найбільш актуальних, або з не дуже широко дискутованих у суспільстві проблем, що є цікавими з тих чи інших причин для певних груп замовників. Це надзвичайно